

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

Document: Q & A n.a.v. enquête april 2021 en ALV juni 2021

1 november 2021

De Q &A is opgesteld op basis van de 250 vragen en opmerkingen van respondenten. De vragen werden samengevoegd en verdeeld onder hoofdonderwerpen. Een selectie van deze lijst is besproken in het webinar van 6 oktober. Overige vragen worden bij de bestaande q en a gevoegd. Enkele belangrijke vragen worden gebruikt voor bespreking in de komende nieuwsbrief.

Inhoudsopgave

<i>Over de enquête</i>	2
<i>Over de transitie</i>	2
<i>Over solidariteit</i>	4
<i>Over de kosten van het pensioenfonds</i>	4
<i>Over beleggen</i>	5
<i>Over het functioneren van het pensioenfonds</i>	6
<i>Over de pensioenregeling</i>	7

Apothekerspensionen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

Over de enquête

1. In de eerste plaats dank voor de vele positieve reacties die zijn achtergelaten. Het projectteam maakt dankbaar gebruik van alle kritische noten, tips en adviezen bij de ontwikkeling voor de nieuwe pensioenregeling. De keuze voor deze nieuwe regeling ligt uiteindelijk weer bij de leden.
2. Enkele respondenten benoemen een gebrek aan informatie of voorkennis. Bij het onderwerp Pensioen is dit een veel geuit probleem – en het vraagt ook aandacht van de apotheker om de verstrekte informatie te kunnen doorgronden. Het projectteam heeft zijn uiterste best gedaan om de benodigde informatie aan te bieden. Met inzet van een speciale website, e-mails, nieuwsbrieven en brieven zijn de leden benaderd over de komende transitie naar een nieuwe pensioenregeling.
3. Bij de antwoorden is goed gekeken naar het onderscheid tussen loondienst en zelfstandig (zie rapportage).
4. Alle antwoorden zijn anoniem verwerkt.

Over de transitie

1. Moeten we over naar het nieuwe pensioenstelsel?

De overgang naar het nieuwe stelsel is wettelijk verplicht voor actieve deelnemers voor de toekomstige opbouw. Een aantal respondenten is daarover teleurgesteld, ook al zijn er nog veel zaken onbekend. Met name actieven die dicht bij hun pensioen zitten. Als meer over de nieuwe regeling bekend is, gaan wij in op de vraag wat het voor deelnemers betekent om voor of na de transitie met pensioen te gaan.

2. Geldt een verplichte overgang ook voor gepensioneerden en opgebouwde pensioenen?

In het pensioenakkoord is afgesproken dat de nieuwe pensioenopbouw en de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten zoveel mogelijk bij elkaar worden gehouden in één pensioenregeling bij het pensioenfonds. In de conceptwetgeving staat daarom dat als hoofdregel geldt dat er standaard wordt ingevaren. Invaren betekent dat de opgebouwde pensioenen ook in het nieuwe systeem worden ondergebracht. De vraag of gepensioneerden en opgebouwde pensioenen mee gaan naar de nieuwe regeling, 'het zogenaamde invaren', komt aan de orde als de details van die regeling helder zijn. Dan is ook bekend hoe de inspraak van gepensioneerden zal worden ingevuld. In een ledenvergadering zal aan de leden van BPOA worden voorgelegd of een verzoek tot invaren bij SPOA wordt voorgesteld.

3. Wel of niet invaren?

Allereerst is de keuze voor invaren een collectieve keuze. Dit is niet een keuze per deelnemer. Bij niet invaren verandert er niets. De huidige regels voor pensioen blijven gelden voor de opgebouwde pensioenen. Deze pensioenen bewegen minder mee met de economische omstandigheden dan in het nieuwe stelsel. De huidige regels zijn meer gericht op buffervorming en bescherming van

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

opgebouwd pensioen dan het nieuwe stelsel. Met de huidige dekkingsgraad van SPOA bestaat er in het huidige stelsel echter een kans dat opgebouwde pensioenen verlaagd moeten worden en is de toeslagverlening de komende jaren naar verwachting zeer beperkt. In een later stadium in het project zullen de voor- en nadelen van invaren inzichtelijk gemaakt worden.

4. Wat gebeurt er met het nabestaandenpensioen dat al in uitkering is?

Met het in uitkering zijnde nabestaandenpensioen wordt op dezelfde manier omgegaan als met reeds ingegane ouderdomspensioenen. Ze worden of ingevaren of niet ingevaren. Die keuze wordt later gemaakt.

5. Waarom wil BPOA al in 2022 een keuze maken als het wetsontwerp nog door de eerste en tweede kamer moet en de definitieve regeling nog niet helder is?

Doordat er eind 2020 al een concept wetsvoorstel is gepubliceerd is er wel al veel bekend, ook al is dat nog niet definitief omdat de wet nog niet door de 1e en 2e Kamer is behandeld. BPOA is daarom alleen voornemens om door de leden een principebesluit te laten nemen. Dit principebesluit wordt na het definitief worden van de wet getoetst aan de wetstekst. BPOA heeft een voorkeur voor een snelle overgang omdat het nieuwe pensioenstelsel veel overeenkomsten kent met de keuzes die BPOA in het verleden (en tot heden aan toe) heeft gemaakt, namelijk er zoveel mogelijk voor zorgen dat de premie-inleg wordt aangewend voor het eigen pensioen.

6. Hoe zit het met de flexibilisering: 10% ineens en/of hoog/laag pensioen?

Er zijn op dit moment verschillende mogelijkheden om het pensioen te flexibiliseren. U kunt bijvoorbeeld op de pensioendatum het nabestaandenpensioen inruilen voor een hoger ouderdomspensioen of u kunt uw pensioenuitkering eerder in laten gaan. Ook bestaat de mogelijkheid om in de eerste jaren een hogere uitkering te hebben en daarna een lagere pensioenuitkering (hoog/laag uitkering). Straks komt de mogelijkheid erbij om eenmalig 10% van de waarde van het ouderdomspensioen in 1x te laten uitkeren op de pensioendatum. Waar u als deelnemer voor kiest is uiteindelijk uw keuze. De vraag is nog of het hoog/laag pensioen en de 10% uitkering gecombineerd mag worden, dat staat nog ter discussie.

Of u na pensionering een gelijke uitkering wenst, een hoog/laag uitkering of de eenmalige 10% uitkering, dat is uw individuele keuze en dus zal eenieder moeten kijken naar de eigen persoonlijke situatie. Laat u daarbij adviseren door een financieel expert. Bij SPOA kunt u een aanvraag doen om de flexibiliseringsmogelijkheden uit te laten rekenen.

7. Ik wil mijn elders opgebouwd pensioen graag overdragen naar SPOA, maar dit kan nu niet vanwege de huidige dekkingsgraad van SPOA. Hoe wordt hiermee omgegaan?

Als u een aanvraag tot waardeoverdracht heeft ingediend, vindt deze binnen het huidige stelsel doorgang zodra de beleidsdekkingsgraad van zowel SPOA als het pensioenfonds waar u nu bij aangesloten bent, hoger is dan 100%. Mogelijk vindt deze waardeoverdracht dus doorgang voordat het nieuwe stelsel van kracht wordt. In het nieuwe stelsel zijn er geen eisen meer aan de

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

dekkingsgraad bij waardeoverdracht als er gekozen wordt voor het invaren van opgebouwd pensioen en is ook waardeoverdracht mogelijk. Hoe precies wordt omgegaan met waardeoverdrachten die "on hold" staan vanwege de dekkingsgraad is nog niet duidelijk.

Over solidariteit

Ons pensioenstelsel is een pensioenstelsel met kapitaaldekking. Er wordt dus gespaard voor uw pensioen. Dat is nu zo en straks nog steeds zo. Op dit moment wordt er voor uw pensioen geld gereserveerd in de voorziening pensioenverplichtingen. In de nieuwe situatie wordt echter nog duidelijker welk deel van het totale vermogen van u is, omdat er sprake is van een persoonlijk pensioenvermogen. In een kapitaaldekking stelsel, dat de basis is voor pensioenregelingen, wordt de premie aangewend voor pensioen van de deelnemer en niet voor financiering van de uitkeringen, zoals bijvoorbeeld bij de AOW wel gebeurt.

SPOA kent een vaste verhoging van het opgebouwd pensioen tot de pensioendatum. Op die manier bouwt de jonge deelnemer meer pensioen op dan de oude deelnemer terwijl beiden procentueel dezelfde premie betalen. Vergelijk het met wat de rente doet als je geld langere of kortere tijd op een spaarrekening zet (ervan uitgaande dat die rente hoger dan 0% is). De regeling van de openbaar apotheker is hiermee onderscheidend ten opzichte van pensioenregelingen bij verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen. Daar vindt via de zogenaamde doorsneeopbouw (voor alle leeftijden dezelfde premie en dezelfde opbouw) overheveling van jong naar oud plaats.

Keuze tussen een solidaire en flexibele premieregeling

De leden van BPOA moeten een keuze maken tussen het opbouwen van pensioen in een solidair of een flexibele premieregeling. Dit is een collectieve keuze. De meerderheid van stemmen in de ALV bepaalt welke pensioenregeling het wordt.

Over de kosten van het pensioenfonds

1. Is pensioen opbouwen bij SPOA duur?

Er is in de antwoorden van de enquête gesuggereerd dat de kosten om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren 5% zouden bedragen. Daarbij is niet aangegeven hoe tot dat percentage wordt gekomen. Dit percentage herkennen wij niet. De kosten liggen rond 0,57% van het belegd vermogen. Afgelopen jaar € 560,- per deelnemer. Daarmee zijn de kosten bij SPOA op het gemiddelde niveau van beroepspensioenfondsen. Kosten voor vermogensbeheer worden berekend als percentage van het vermogen. De verschillen tussen pensioenfondsen (groot en klein) zijn hier heel klein. Als we echter kijken naar de kosten van pensioenadministratie, liggen die voor een beroepspensioenfonds hoger dan voor een bedrijfstakpensioenfonds.

<https://www.sprenkelsenverschuren.nl/sv-kostenvergelijker/>

2. Kan SPOA de kosten verlagen door aansluiting bij een ander pensioenfonds?

Enkele keren is gesuggereerd dat samengaan met een ander fonds de kosten fors zou kunnen verlagen. Dat is mogelijk, maar niet eenvoudig. Kosten voor het vermogensbeheer worden meestal berekend als percentage van het vermogen. De verschillen in dit percentage tussen pensioenfondsen

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA & BPOA

zijn klein. Een mogelijk kostenverlagend effect is dan beperkt. Uitvoeringskosten worden veroorzaakt door het feit dat alle deelnemers separaat worden benaderd. Grotere aantallen deelnemers zorgen hier wel voor lagere kosten per deelnemer. Een andere vorm van pensioenuitvoering wordt periodiek onderzocht. Kosten spelen daarbij een rol maar zijn niet het enige aspect waarnaar wordt gekeken.

Over beleggen

1. Keuzemogelijkheid bij beleggen of niet?

De leden zijn verdeeld waar het gaat om een variant met enerzijds een collectieve belegging van het pensioen en anderzijds zelf een keuzemogelijkheid hebben tussen beleggingsprofielen voor de ingelegde premies.

Een dergelijke keuze zou dan voor een offensieve, neutrale of defensieve beleggingsportefeuille zijn. Het projectteam onderzoekt in de komende maanden welke overwegingen daarbij een rol spelen bij de leden en komt later met een advies over de invulling van dit onderdeel in de nieuwe regeling.

2. Beleggingsrendementen vanaf 2005

2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
11,4	18,3	-3,4	6,6	11,1	-0,1	23,9	-0,7	11,6	9,9	11,5	5,2	-7,9	0,4	1,9	13,2

Rendement in % per jaar, gem jaarrendement 7,1%, Bron: jaarverslagen op www.spoa.nl

Het belegd vermogen bedroeg eind 2005 977 miljoen euro, eind 2020 is dit met 225% gegroeid naar 2.200 miljoen euro. Het totaal aantal deelnemers (incl. slapers en pensioengerechtigden) groeide in die tijd met 15% van 4.299 eind 2005 naar 5.648 eind 2020.

De vermogensgroei wordt naast rendementen gevoed door ingelegde premies, terwijl pensioenuitkeringen en kosten van het vermogen worden afgetrokken.

Door de dalende rente in deze periode steeg ook de waarde van de pensioenvoorziening die wij aan moeten houden voor de pensioentoezegging fors. Daardoor is ondanks de goede rendementen en de vermogensgroei de ontwikkeling van de zogenaamde dekkingsgraad achterbleven ten opzichte van wat nodig is om verhogingen van het pensioen te kunnen doorvoeren. Interessant is om de blog van SPOA bestuurslid Ronald Heijn over dit onderwerp te lezen.

<https://apothekerspensioen.nl/blog/het-nieuwe-pensioenstelsel-9/>

3. Heeft SPOA wel aandacht voor duurzaam beleggen (ESG Beleid)

Naast de pensioentransitie heeft ook de energietransitie een grote impact op het pensioenfonds. SPOA werkt momenteel hard aan verdere ontwikkeling van het ESG Beleid. ESG staat voor Environmental, Social en Governance en gaat over onder andere het klimaat, mensenrechten en corruptie. Binnenkort vragen we alle leden en deelnemers aan de hand van een poll naar hun mening en wensen als het gaat om het ESG Beleid. De resultaten wegen mee in de vervolgstappen die SPOA neemt om het ESG Beleid verder vorm te geven.

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

4. Is het een idee om de MVB-regels in het nieuwe stelsel op individueel niveau te laten kiezen?

Keuze voor profielen (inclusief Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) is alleen aan de orde als gekozen wordt voor een flexibele premiereregeling. In het beleggingsbeleid van SPOA is er aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Of er in een flexibele premiereregeling aparte profielen worden aangeboden waarin nog meer aandacht is voor maatschappelijk verantwoord beleggen is nu nog niet bekend.

Over het functioneren van het pensioenfonds

1. Financiële prestaties van SPOA (ten opzichte van andere pensioenfondsen)

De rendementen van SPOA over de afgelopen jaren (gem. 7,1% vanaf 2005) staan weergegeven bij het onderdeel beleggen. Voor veel deelnemers blijft dan steeds vraag waarom er in het verleden zo fors moest worden verlaagd (gekort), terwijl andere fondsen dat niet hoefden. Dat komt omdat SPOA in de jaren 90 van de vorige eeuw gekozen heeft voor een lage buffer en een hoge pensioentoezegging. Een relatief klein deel van de premie werd dus gereserveerd voor slechtere tijden, ten faveure van meer pensioen. Andere fondsen kozen voor een hogere buffer en minder pensioen. De kenmerken van de deelnemerspopulatie speelden daarbij een belangrijke rol. Apothekers kunnen een tegenslag makkelijker verwerken dan schilders of zorgmedewerkers, zo dacht men. Dus liever wat meer pensioen dan een grotere reserve.

Met de financiële crisis van 2008 kwam echter een forse tegenslag. Een negatief rendement, maar vooral de sterke rentedaling in de navolgende jaren, zorgde ervoor dat veel meer geld nodig was om de toegezegde pensioenen op langere termijn te kunnen betalen. De fondsen met een hoge buffer konden dit met die buffer opvangen, de fondsen met een lagere buffer moesten de pensioenen verlagen (korten). Per saldo waren de verliezen bij alle fondsen vergelijkbaar.

Wat wel heel vervelend is, is dat de pensioenverlagingen flinke financiële gevolgen hebben gehad voor met name de gepensioneerde deelnemers. Zij waren hier niet op voorbereid.

De verhoudingen tussen buffer en pensioentoezegging lopen per pensioenfonds uiteen. Ook zaken als de hoogte van de premie, de levensverwachting, de leeftijd van de populatie en de beleggingsstrategie spelen een rol. Dat zorgt ervoor dat pensioenfondsen niet eenvoudig met elkaar te vergelijken zijn, als het gaat om de hoogte van het pensioen en de financiële prestaties. Hoewel de financiële positie in die periode slecht te noemen is, blijkt uit onderzoek dat SPOA in de jaren 2008 - 2011 resultaten heeft behaald die vergelijkbaar zijn met andere pensioenfondsen.

2. Deskundigheid van het bestuur

Het bestuur van SPOA bestaat uit vijf bestuursleden, 4 (voormalig) apothekers en 1 deskundige op het gebied van vermogensbeheer. Een uitbreiding met 1 deskundige op het gebied van pensioenuitvoering is aanstaande. De leden dienen aan de deskundigheidseisen voor pensioenfondsbestuurders te voldoen en staan onder toezicht van DNB. Voordat een bestuurder benoemd mag worden, is goedkeuring van DNB vereist. Voor de apothekers in het bestuur betekent dit dat zij in het eerste jaar een intensief opleidingstraject volgen. Een aspirant bestuurder leert in het inwerktraject het reilen en zeilen van het pensioenfonds kennen. SPOA beschikt over een geschiktheidsplan en een scholingsplan. Daarnaast is er voor het bestuur van SPOA een gedragscode

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

opgesteld ter voorkoming van belangenconflicten, van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie. Het geschiktheidsplan en de gedragscode worden periodiek geactualiseerd. Intern wordt toezicht gehouden op het bestuur door de Visitatiecommissie en extern door DNB en de AFM. Zo worden met grote regelmaat uitvragen gedaan door de toezichthouders en rapporteert SPOA over de risico's, dekkingsgraad, beleggingen, etc.

3. Kritiek op de rekenrente, pensioentoezegging, premieverhoging

SPOA heeft de opdracht om de pensioenregeling uit te voeren binnen de wettelijke kaders van het financieel toezicht. Dat heeft als gevolg dat een flink deel van het vermogen in vastrentende waarden moet worden belegd. Sinds 2007 mogen fondsen niet meer werken met een vaste rekenrente, maar een rente gebaseerd op de marktrente. Helaas is die rente de afgelopen jaren alleen maar gedaald. Een lagere rente zorgt ervoor dat een hoger vermogen nodig is om alle toegezegde pensioenen te kunnen betalen. Elke renteverlaging moet worden gerepareerd in de pensioentoezegging en/of de premie. De lange termijn zorgt daarbij voor een forse hefboom. Voor een procent renteverlaging is ongeveer 20% procent rendement nodig om de dekkingsgraad gelijk te houden. Hierdoor lijkt het voor een deelnemer misschien dat er ingelegd geld verdwijnt. Dat is zeker niet zo. Het is wel heel vervelend voor de deelnemers van vrijwel alle pensioenfondsen. De pensioentoezegging staat onder druk, terwijl het vermogen van het fonds maar blijft groeien. De overgang naar een nieuw stelsel brengt verandering in deze situatie.

4. Verhoging (indexatie)

De pensioenregeling kent een vaste verhoging van 1,5% voor actieve deelnemers en slapers. Het pensioen komt hierdoor uiteindelijk flink hoger uit, dan het tijdens de opbouw soms lijkt.

5. Communicatie

Bezoekt u af en toe eens de website en lees de nieuwsbrieven. Wat betreft de pensioenplanning: als u niet ver meer van uw pensioen bent, kunt u contact opnemen met het pensioenfonds. De eerste 2 door u gevraagde pensioenberekeningen zijn gratis.

Over de pensioenregeling

1. Wat gebeurt er met het (ingegaan) partnerpensioen?

Er werden in de enquête geen vragen gesteld over het partnerpensioen. Een aantal attente respondenten hebben hierop gereageerd.

Momenteel studeert de overheid nog op de invulling van de transitie voor het nabestaandenpensioen. Vandaar dat hier nog geen informatie over gegeven kan worden. Zodra hierover meer duidelijkheid is, informeren wij de leden en deelnemers over de invulling van de transitie op dit onderdeel.

Apothekerspensionen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

2. Waarom zijn de pensioenen al jaren niet meer verhoogd (geïndexeerd)?

In tegenstelling tot wat enkele respondenten dachten, kent de pensioenregeling van SPOA een vaste verhoging van 1,5% per jaar voor actieve deelnemers en voor slapers (inactieven). Deze verhoging geldt niet voor gepensioneerden.

Bij een gunstige financiële situatie bestaat de mogelijkheid voor een extra voorwaardelijke verhoging, d.w.z. als de financiële situatie dit toelaat. De verwachting is echter dat er in de komende jaren geen voorwaardelijke verhoging kan worden toegekend.

<https://www.spoa.nl/financiele-situatie/>

3. Waarom gaat het pensioen niet gelijk in met de AOW?

De pensioenrichtleeftijd is bij SPOA als gevolg van fiscale regelgeving gesteld op 68 jaar. U kunt er ook voor kiezen om uw pensioen eerder in te laten gaan dan op 68 jaar. Eerder met pensioen gaan heeft wel financiële gevolgen. De pensioenopbouw stopt eerder en wordt over een langere tijd uitgekeerd. Dat betekent daarom dat uw ouderdomspensioen lager wordt dan het oorspronkelijk was.

4. Waarom is de pensioenregeling verplichtgesteld?

Net als voor andere medische beroepsbeoefenaren geldt al lange tijd voor openbaar apothekers een verplicht gestelde pensioenregeling. De minister van Sociale Zaken heeft in 1973 op verzoek van de gezamenlijke openbaar apothekers de verplichtstelling voor een beroepspensioenregeling afgegeven. Openbaar apothekers hoeven zo zelf geen pensioenregeling af te sluiten met alle daarbij horende kosten en inspanningen. Door de verplichtstelling wordt voorkomen dat beroepsgenoten geen, of onvoldoende, pensioen opbouwen. De voordelen van het collectief opbouwen van pensioen en het delen van de risico's kunnen alleen worden bereikt als de gehele groep van beroepsgenoten aan de pensioenregeling deelneemt. Via beroepspensioenvereniging BPOA hebben beroepsgenoten inspraak in de regeling en premie.

5. Houdt BPOA wel voldoende rekening met de verschillende soorten deelnemers en veranderingen binnen de beroepsgroep?

BPOA houdt rekening met de veranderingen in de beroepsgroep en sluit daar bij de keuze voor de nieuwe regeling zo goed mogelijk op aan. Tegelijkertijd kan een stabiel pensioen voor openbaar apothekers juist in de fase waarin de beroepsgroep zich bevindt, een belangrijke steunpilaar zijn.

6. Hoe voorkom je dat je pensioenkapitaal op raakt als je erg oud wordt?

Een pensioensysteem is erop gericht om een pensioenuitkering levenslang te financieren. Gekeken wordt naar de hoogte van uw pensioenvermogen en uw levensverwachting. Stel dat deze voor apothekers 85 is, dan wordt in eerste instantie gerekend tot aan de leeftijd van 85. Maar het pensioenfonds zorgt er ook voor dat het persoonlijk pensioenvermogen van deelnemers die eerder dan 85 overlijden, wordt ingezet voor deelnemers die langer leven. Dit systeem zorgt ervoor dat als u

Apothekerspensioen

Samenwerking tussen SPOA^{nl} & BPOA

langer leeft dan 85, de pensioenuitkering gewoon doorgaat (levenslang). Dit is zowel in de flexibele regeling als in de solidaire regeling het geval.

7. Hoeveel jaar voor de pensioendatum mag je de pensioenuitkering laten ingaan?

Vanaf 55 jaar is dat mogelijk, daar zijn dan wel voorwaarden aan verbonden. Deze informatie is te vinden in het reglement. Dat reglement vindt u op de website van SPOA (formulieren & Downloads/Statuten en reglementen: [Pensioenreglement \(spoa.nl\)](https://www.spoa.nl/Pensioenreglement))